

Депутаттарға жазалау шараларын қолдануға, олардың депутаттық қызметпен байланысты шектеулерді, депутаттық әдеп ережелерін сақтауына байланысты, сондай-ақ депутаттардың өкілеттігін тоқтатуға, оларды өкілеттігінен және депутатқа ешкімнің тиіспеуі жөніндегі құқығынан айыруға байланысты мәселелерді Қазақстан Республикасы Парламентінің қарауына дайындау жөніндегі ережені бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының 2016 жылғы 22 маусымдағы № 40/137 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2016 жылы 21 шілдеде № 13954 болып тіркелді.

Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 11 қарашадағы № 3205 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясы туралы ереженің 15-тармағы 23) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республкасы Орталық сайлау комиссиясы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

Ескерту. Кіріспе жана редакцияда - ҚР Орталық сайлау комиссиясының 27.12.2022 № 132/627 (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1. Депутаттарға жазалау шараларын қолдануға, олардың депутаттық қызметпен байланысты шектеулерді, депутаттық әдеп ережелерін сақтауына байланысты, сондай-ақ депутаттардың өкілеттігін тоқтатуға, оларды өкілеттігінен және депутатқа ешкімнің тиіспеуі жөніндегі құқығынан айыруға байланысты мәселелерді Қазақстан Республикасы Парламентінің қарауына дайындау жөніндегі ереже бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясы аппаратының заң бөлімі осы қаулының Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін қамтамасыз етсін.

3. Осы қаулы оның алғаш ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Төраға

Қ. Тұрғанқұлов

Хатшы

Қазақстан Республикасы
Орталық сайлау комиссиясының
2016 жылғы 22 маусымдағы
№ 40/137 қаулысымен
бекітілген

Депутаттарға жазалау шараларын қолдануға, олардың депутаттық қызметпен байланысты шектеулерді, депутаттық әдеп ережелерін сақтауына байланысты, сондай-ақ депутаттардың өкілеттігін тоқтатуға, оларды өкілеттігінен және депутатқа ешкімнің тиіспеуі жөніндегі құқығынан айыруға байланысты мәселелерді Қазақстан Республикасы Парламентінің қарауына дайындау жөніндегі ережені бекіту туралы

Ескерту. Ереже жаңа редакцияда - ҚР Орталық сайлау комиссиясының 27.12.2022 № 132/627 (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Депутаттарға жазалау шараларын қолдануға, олардың депутаттық қызметпен байланысты шектеулерді, депутаттық әдеп ережелерін сақтауына байланысты, сондай-ақ депутаттардың өкілеттігін тоқтатуға, оларды өкілеттігінен және депутатқа ешкімнің тиіспеуі жөніндегі құқығынан айыруға байланысты мәселелерді Қазақстан Республикасы Парламентінің қарауына дайындау жөніндегі ереже (бұдан әрі – Ереже) Қазақстан Республикасы Конституциясының (бұдан әрі – Конституция) 52-бабы 6-тармағын, "Қазақстан Республикасының Парламенті және оның депутаттарының мәртебесі туралы" Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының (бұдан әрі – Конституциялық заң) 33-бабы 4-тармағын, Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 11 қарашадағы № 3205 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясы туралы ереженің 15-тармағы 23) тармақшасын іске асыру мақсатында бекітілді.

2. Ереже Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының (бұдан әрі – Орталық сайлау комиссиясы) депутаттарға Конституцияның 52-бабы 2-тармағының талаптарын бұзғаны үшін жазалау шараларын қолдануға, олардың депутаттық қызметпен байланысты шектеулерді, депутаттық әдеп ережелерін сақтауына, депутаттардың өкілеттігін тоқтатуға, оларды өкілеттігінен және депутатқа ешкімнің тиіспеуі жөніндегі құқығынан айыруға байланысты мәселелерді Қазақстан Республикасы Парламентінің (бұдан әрі – Парламент) қарауына дайындауын регламенттейді.

2-тарау. Депутаттарға жазалау шараларын қолдануға байланысты мәселелерді қарау

3. Депутаттардың Парламент, Парламент Палаталары мен олардың органдары отырыстарына келуін, сондай-ақ депутаттың өз даусын басқа біреуге беруіне жол бермеуін бақылау:

1) Орталық сайлау комиссиясы мүшесінің Парламент, оның Палаталары мен олардың органдары отырыстарына бару барысында Конституциялық заңның 8-бабы 1-тармағының ережелерін ескере отырып, жүзеге асыратынын тексеруі;

2) Палаталардың отырыстарына қатысып отырған депутаттарды тіркеу туралы ақпаратты сұрату;

3) Парламент органдары отырыстарының жұмысына депутаттардың қатысуы туралы хаттамалардың көшірмелерін сұрату;

4) персоналды басқару қызметінің (кадр қызметінің) депутаттарға уақытша еңбекке қабілетсіздік парақтарын бергені, депутаттардың демалыста немесе іссапарда болғаны туралы мәліметтерді сұрату нысанында жүзеге асырылады.

4. Орталық сайлау комиссиясының мүшелері депутаттардың Парламент, оның Палаталары мен олардың органдарының отырыстарына келуі туралы Орталық сайлау комиссиясының Төрағасына ақпарат беріп отырады.

5. Депутаттың Парламент Палаталарының отырыстарына бір сессия ішінде дәлелді себептерсіз үш реттен артық, Парламент Палаталары мен олардың органдарының бірлескен отырыстарына бір айдан аса қатыспауы, дауыс беру құқығын басқаға беруі аталған мәселелерді Орталық сайлау комиссиясының отырысында қарау үшін негіздер болып табылады.

6. Аталған бұзушылықтар расталған жағдайда, қол қойылғаннан кейін үш жұмыс күні ішінде Парламенттің тиісті Палатасына жіберілетін, депутатқа Конституциялық заңның 33-бабында белгіленген жазалау шараларын қолдану туралы ұсыным дайындалады.

3-тарау. Депутаттық қызметпен байланысты шектеулерді сақтау туралы мәселелерді қарау

7. Парламент депутатының басқа өкілді органның депутаты болуына қатысты шектеуді сақтауын бақылауды "Сайлау" автоматтандырылған ақпараттық жүйесіндегі деректерді тексеру арқылы Орталық сайлау комиссиясының мүшесі жүзеге асырады.

8. Парламент депутатының оқытушылық, ғылыми немесе өзге де шығармашылық қызметтен басқа, ақы төленетін өзге де жұмыс атқаратыны, оның кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратыны, коммерциялық ұйымның басшы органының немесе байқаушы кеңесінің құрамында екені туралы ақпарат келіп түскен кезде Орталық сайлау комиссиясы қаралатын мәселемен тікелей байланысты тұлғаларды шақыра отырып, Орталық сайлау комиссиясының отырысында қаралатын, мәселеге қатысты құжаттар мен өзге ақпаратты талап ете отырып, мемлекеттік органдарға, қоғамдық бірлестіктерге, кәсіпорындарға, мекемелерге, ұйымдарға, лауазымды тұлғаларға жүгінеді.

9. Конституцияның 52-бабы 3-тармағында белгіленген шектеулерді Парламент депутатының сақтамау фактілері расталған жағдайда, Орталық сайлау комиссиясы Парламенттің тиісті Палатасына қол қойылғаннан кейін үш жұмыс күні ішінде депутаттың өкілеттігін тоқтату туралы ұсыным енгізеді.

4-тарау. Парламент депутаттарының депутаттық әдеп ережелерін сақтауына байланысты мәселелерді қарау

10. Тиісті Палата немесе Палата Бюросы Төрағасының жазбаша өтініші Қазақстан Республикасы Парламентінің Регламентімен, Қазақстан Республикасы Парламенті Палаталарының регламенттерімен белгіленген депутаттық әдеп ережелерін Парламент

депутаттарының бұзғаны туралы мәселелерді Орталық сайлау комиссиясының қарауына дайындау негіздемесі болып табылады.

11. Орталық сайлау комиссиясы Парламент депутаттарының депутаттық әдеп ережелерін бұзуына себепші болған нақты жағдаяттарды тексереді.

Тексеру кезінде Парламент, оның Палаталары отырыстарының стенограммалары, Парламент органдары отырыстарының хаттамалары, уәкілетті органдардың деректері, бұқаралық ақпарат құралдарындағы жарияланымдар және өзге материалдар пайдаланылуы мүмкін.

12. Тексеру тиісті Палата немесе Палата Бюросы Төрағасының жазбаша өтінішін алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде жүзеге асырылады.

13. Парламент депутаттарының депутаттық әдеп ережелерін сақтауымен байланысты мәселелер Орталық сайлау комиссиясының отырысында қаралады.

14. Парламент депутатының депутаттық әдеп ережелерін бұзған фактілері расталған жағдайда, Орталық сайлау комиссиясы ұсыным дайындайды және оған қол қойылғаннан кейін үш жұмыс күні ішінде оны Парламенттің тиісті Палатасы Төрағасының қарауына енгізеді.

15. Аталған фактілер расталмаған жағдайда, қорытынды дайындалады және оған қол қойылған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде Парламенттің тиісті Палатасы немесе Палата Бюросы Төрағасының қарауына енгізіледі.

5-тарау. Депутаттардың өкілеттігін тоқтатуға, оларды өкілеттігінен және депутатқа ешкімнің тиіспеуі жөніндегі құқығынан айыруға байланысты мәселелерді қарау

16. Парламент депутаты отставкаға кеткен, ол қайтыс болған, соттың заңды күшіне енген шешімі бойынша депутат іс-әрекетке қабілетсіз, қайтыс болған немесе хабарсыз кеткен деп танылған, ол Қазақстаннан тысқары жерге тұрақты тұруға кеткен, оған қатысты соттың айыптау үкімі заңды күшіне енген, Қазақстан Республикасының азаматтығын жоғалтқан, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Конституциясымен және Конституциялық заңмен көзделген басқа да жағдайларда, Орталық сайлау комиссиясы Парламент депутатының өкілеттігін тоқтатуға әкелетін негіздердің туындау фактісі көрсетілген қаулы қабылдайды және Парламенттің тиісті Палатасына Парламент депутатының өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату туралы ұсыным енгізу туралы шешім қабылдайды.

17. Парламент Сенатының тағайындалған депутаттарының өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату туралы Қазақстан Республикасы Президентінің жарлығы, тиісінше облыстың, республикалық маңызы бар қаланың және Республика астанасының барлық мәслихаттары атынан өкілдік ететін таңдаушылардың сайланған Парламент Сенаты депутаттарының өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату туралы шешімі, Парламент Мәжілісі депутатының саяси партиядан шыққаны немесе шығарылғаны, ол партиялық тізім негізінде сайланған саяси партия қызметінің тоқтатылғаны, бір мандаттық

аумақтық сайлау округі бойынша сайланған Мәжіліс депутатының кері қайтарып алынғаны туралы мәліметтер Орталық сайлау комиссиясына келіп түскен кезде Орталық сайлау комиссиясы тиісті адамның Парламент Мәжілісі немесе Сенаты депутатының өкілеттігінен айрылу фактісі көрсетілген қаулы қабылдайды.

18. Қаулының көшірмесі ол қабылданған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде Парламенттің тиісті Палатасына жіберіледі.

19. Парламенттің тиісті Палатасы жіберген, Қазақстан Республикасы Бас Прокурорының депутатты қылмыстық жауаптылыққа тартуға, ұстап алуға, күзетпен ұстауға, ұйқамаққа алуға, күштеп әкелуге немесе сот тәртібімен қолданылатын әкімшілік жазалау шараларын қолдануға келісім алу туралы ұсынымы ол келіп түскен күннен бастап он жұмыс күні ішінде қаралады.

20. Қазақстан Республикасы Бас Прокурорының ұсынымын қарау нәтижелері бойынша қорытынды шығарылады, ол шығарылған күнінен бастап үш жұмыс күні ішінде Парламенттің тиісті Палатасына жіберіледі.